Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 130 (4766) | Среда, 1945 оной июлиин 4 | Сэн 20 мун.

Аймагай газетэнүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулха

„ВКП(б)-гэй Бурят-Монгол обкомой хүдэлмэри тухай“ ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй тогтоол ба партиин обкомой XIX пленумэй шиидхэбэри соо республиканска болон аймагуудай газетэнүүдэй хүдэлмэридэхи ехэхэн дутуу дунда зүйлнүүд элирүүлэгдэжэ, тэрэниие усадхаха тушаа тодо һонор ба дэлгэрэнгы заабаринууд үгтэһэн байгаа.

Энэ заабаринуудые үдэр бүриингөө хүдэлмэри дээрэ гарай хүтэлбэри болгоһон зарим хэблэл газетэнүүдэй редакциин хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө харюусалгатай ба хүндэтэй үүргэнүүдые муу бэшээр бэелүүлнэ. Аймагуудай олонхи газетэнүүд гол түлэб хүдэлмэреэ шэнэдхэн табижа эхилбэд. Жэшээлхэдэ, „Красная Селенга“ газетэ (редакторынь нүхэр С. Шарапов) дээрэ дурсагдаһан шиидхэбэринүүдһээ зүб тобшолол хэжэ, газетынгаа хуудаһануудта тунхаглагдадаг материалнуудые алдуугүйгөөр гаргахаһаа гадна, зарим бэшэгүүдээ уншагшадайнгаа һонирхохоор зохёодог болоо. Тэрэшэлэн малажал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые үлүүлэн дүүргээд, бата бэхи үбһэ тэжээлэй база байгуулжа шадаһан түрүү стахановецуудай баян дүй дүршэлнүүдые бүгэдэниитын хүдэлөөн болгохо талаар бага бэшэ анхарал оролдолго гаргаһан байха юм.

Тиибэшье олонхи аймагуудай газетэнүүд өөһэдынгөө хүдэлмэриие партиин обкомой пленумэй шиидхэбэриин эрилтын ёһоор эрид шууд шэнэдхэн табижа шадаагүй байһаар. Һаяхан ВКП(б)-гэй обкомой бюро болбол Прибайкальска аймагай „Знамя победы“ гэжэ редакциин хүдэлмэриие шалгажа үзөөд, тэрэнэй хүдэлмэридэ ехэхэн дутуу дунда зүйлнүүдые элирүүлбэ. Тус газетын хүдэлмэрилэгшэд колхозуудые ажахын ба эмхидхэлэй талаар саашадань бүхэжүүлхэ тушаа аймагайнгаа партиина организацида туһаламжа тон хангалтагүйгөөр үзүүлхэһээ гадна, малажал хүгжөөхэ, ургасые дээшэлүүлхэ, ой модоной ба загаһанай ажаүйлэдбэриин хүдэлмэри тушаа корреспонденцинүүдые тон багаар тунхаглаа. Тэдэнэй хүдэлмэридэхи ехэхэн дутуу дунда зүйлнүүдые саг болзор соонь газетынгаа хуудаһанда шүүмжэлэн элирүүлээгүй байшоо. Хүдөө бэшэгшэдые большевистскээр хүмүүжүүлхэ тухай юушье хээгүй, партийно-советскэ эдибхитэниие өөрыгөө тойруулан эмхидхэжэ шадаагүй байба. Үдэр бүриингөө хүдэлмэриие түсэбэй ёһоор табижа шадаагүй, харин хүдэлмэреэ өөрөө бүтэхөөр табижархёо.

Мүнөөдэр манай газетын хуудаһанда ВКП(б) Закаменай айкомой орган болохо „Закаменская правда“ газетын хүдэлмэриие харуулһан хэблэлэй шэнжэлэл тунхаглагдаба. Энэ шэнжэлэлһээ харахада „Закаменская правда“ газетэ баһал хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Ажахын ба политическэ удхашанартай кампанинуудай дүүрэлтын ябасые тон багаар голилхоһоо гадна, тус газетын хуудаһанууд дээрэ үзэгэй алдуунууд гарана. Малажал ба тарялан дээрэ хүдэлмэрилдэг түрүү стахановецуудай баян дүй дүршэлые бүгэдэниитын хүдэлөөн болгохо талаар олонхи аймагуудай газетэнүүд өөдтэй хүдэлмэри хээгүй байһан ушарнууд яһала олон үзэгдэнэ.

Мүнөө республикын бүхы колхозуудаар тарянай хойноһоо харууһалга, пар хахалалга түлэг ундаа ябуулагдажа байна. Тэрэшэлэн зарим колхозууд үбһэкуряалгын хүдэлмэриие эхилэнхэй. Тиимэ, энэ шухала политическэ кампаниин хэрзэргээр ябуулагдажа, ямар дутуу дундануудтай байһаниие дэлгэрэнгыгээр харуулжа, зүб тобшолол хэһэн гүнзэгы удхашанартай ба уншагшадай һонирхохо корреспонденцинүүдые толилдог газетэнүүд үсөөн тэды үзэгдэнэ. Жэшээнь, „Ленинский путь“ гэжэ Бичурын аймагай газетэ болбол хабар-зунай полевой хүдэлмэриин ябаса тухай нилээдгүй үргэнөөр бэшэбэшье һаа, колхоз МТС болон учреждениүүдэй дэргэдэхи партийна эхин организацинуудай хүдэлмэри тушаа юушье бэшэнэгүй. Мүн Тарбагатайн аймагай „Победа“ гэжэ газетэ партийна ажабайдал тухай материалнуудые һүүлэй һарануудта нэгэшье тунхаглаагүй байха юм.

Зарим аймагуудай партийна комитедүүд өөһэдынгөө дайшалхы органууд болохо аймагай газетэнүүдтэ үдэр бүри туһаламжа үзүүлжэ, тэдэнэрэй хүдэлмэриие мүнөө үеын оршон байдалай эрилтын ёһоор шэнэдхэн табиха тушаа хангалтагүй хүтэлбэри үгэнэ. Жэшээлхэдэ, ВКП(б)-гэй Прибайкальска айкомой бюро болбол һүүлэй хэдэн һарын туршада аймагайнгаа газетын хүдэлмэри тухай бюрогойнгоо заседани дээрэ зүбшэн хэлсээгүй байба. Иимэ баримтанууд бусадшье аймагуудаар бии.

Советскэ арадай гитлеровскэ Германида эсэргүү дайн сэрэг манай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түгэс илалтаар дүүргэбэ. Мүнөө большевистскэ хэблэлэй үмэнэ тон харюусалгатай ба хүндэтэй үүргэнүүд табигдана. Амгалан тайбан жаргалта байдалай үедэ хэблэл газетэнүүд болбол советскэ хүнүүдые саашадань большевистскээр хүмүүжүүлхэ тушаа партийна организациин хүтэлбэреэр, тэдэндэ ехэхэн туһаламжа үзүүлхэ болоно.

Тиимэһээ аймагай газетэнүүд болбол партийна ба партийна бэшэ большевигүүдэй ленинско-сталинска партиин историие шудалхэ, мүн „Советскэ Союзай Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайн тухай“ нүхэр Сталинай түүхэтэ зохёолнуудые гүнзэгыгөөр шудалха хэрэгтэнь, тэдэнэртэ ехэхэн туһаламжа үзүүлхэ үүргэтэй. Аймаг болон районуудай газетэнүүд болбол „Партийна ажабайдал“ гэһэн булан соогоо колхоз, совхоз, МТС болон учреждениүүдэй дэргэдэхи партийна эхин организацинуудай хүдэлмэриие дэлгэрэнгыгээр бэшэжэ, хэрбээ тэдэнэй хүдэлмэридэхи дутуу дунда зүйлнүүдые элирүүлбэл нюур сахигүйгөөр шүүмжэлээд, тэрэ дутуунуудаа усадхахадань зүб заабари үгэхэ үүргэтэй. Партийно-политическэ, ниитэ-олон гууламжын хүдэлмэринүүдые партиин обкомой пленумэй шиидхэбэриин ёһоор табижа шадаһан партийна эхин организацинуудай болон агитколлективүүдэй түрүү методые үргэнөөр тунхаглаха гээшэ хэблэл газетэнүүдэй арюун нангин уялга мүн.

Аймаг болон районуудай партийна, советскэ болон комсомольско организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй бэшэгүүдые хэблэл газетэнүүдэй хуудаһанда саг үргэлжэ тунхаглаха тон шухала. Хэблэл газетэ болбол арад зониие политическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ хурса зэбсэг болоно. Ушар иимэһээ тэрэнэй хүдэлмэриие ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй ба партиин Обкомой заабариин үндэһөөр шэнэдхэн табихые ВКП(б)-гэй айкомуудһаа эрилтэ хэгдэнэ.

Хүдэлмэришэд ба албахаагшадта амаралта үгэхэ ябадалые һэргээхэ тухай

СССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй зууршалгаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол дайнай үедэ болюулагдаһан ээлжээтэ ба нэмэлтэ амаралтануудые Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай дүүрэһэнтэй дашарамдуулан 1945 оной июлиин 1-һээ эхилжэ хүдэлмэришэд ба албахаагшадта үгэхэ гэжэ тогтообо.

Ажаүйлэдбэриин зарим отраслинуудай хүдэлмэришэд ба албахаагшадта амаралта үгэлгые 1945 оной дүүрэтэр саашань болгохо эрхэ СССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведтэ үгтэнхэй. Амаралта хэрэглээгүй хүдэлмэришэд ба албахаагшадта энэ жэлдэ тааараха мүнгөөр түлэгдэхэ байна. (ТАСС).

СССР-эй Академи наукын һайндэрэй сессидэ хабаадагшадые хүндэлжэ Кремльдэ уулзалган болобо

Июниин 30-да Правительство болбол СССР-эй Академи Наукын һайндэрэй сессидэ хабаадалсаһан хүнүүдые хүндэлжэ уулзалга хэбэ. Энэ уулзалганда мянга шахуу хүнүүд хабаадалсаа.

Уулзалган дээрэ Президент В. Л. Комаров түрүүтэй Академиин Президиумэй членүүд, хүндэтэ академигүүд, Социалистическэ Ажалай Геройнууд—академигүүд, Сталинска Шагналай Лауреадууд, Советскэ наукын бүхы һалбаринуудай гайхамшаг ехэ эрдэмтэн, илагша Улаан Армиин маршалнууд болон генералнууд байлсаба. Мүн тэрэшэлэн уригдагшадай дунда хилын саанаһаа ерэһэн айлшад—Великобританиин, Америкын Холбоото Штадуудай, Франциин, Бельгиин, Швециин, Чехословакиин, Югославиин, Болгариин, Румыниин, Иранай ба бусад оронуудай научна эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд байлсаба.

Шэнэ ажабайдалые түхеэрхэ агууехэ зорилгодо алба хэжэ байһан, манай советскэ гүрэн дотор үнэхөөрөө арад зоной болоһон түрүү зэргын наукын гайхамшаг ехэ ажал-ябуулагшад Кремльдэ сугларһан байна.

Илалтын баярта үдэрнүүдтэй тудаһан Академын 220 жэлэй ой гүйсэһэн һайндэр хадаа манай наукын бодото һайндэр болобо. Энэ үдэрнүүдтэ Академи болбол гениальна эрдэмтэ Ломоносов, Менделеев ба Лобачевский, Пржевальский ба Мечников, Попов ба Тимирязев, Жуковский ба Павлов, Чернышевский ба Плеханов мэтын ородой эрдэмтэнэй гайхамшаг ехэ ажал болон зохёолнуудаар тэмдэглэгдэһэн олон жэлэй ажалайнгаа творческо дүнгүүдые бүридхэһэн байна.

Октябрь болбол манай наукын түүхэ домогто шэнэ эхи табижа үгэбэ. Советскэ гүрэниие байгуулагшад, наукын агууехэ ударидагшад болохо Ленин ба Сталинай заахяа заабаряар ябажа, Академи болбол ажабайдалтай, практикатай тон нягта холбоотой болобо. эрдэмтэн хадаа манай ороной социалистическэ шэнэдхэн байгуулалтын түлөө тэмсэгшэдэй зэргэдэ жагсаһан байха юм.

Эдэ бүхы жэлнүүдтэ парти, правительство, агууехэ Сталин Советскэ наука тухай анхарал оролдолго гаргажа байба. Сталин болбол хуушанай заншалнуудые, хуушарһан нормо болон заабаринуудые зүрхэтэйгээр ба эрид шууд эбдэжэ, наукада шэнэ зам гаргаха, зоримгойгоор орохые уряалһан байгаа.

Немецко-фашистскэ булимтарагшад. XX зуун жэлэй эдэ вандалнуудта эсэргүүсэжэ советскэ арад зоной хэһэн Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн болбол советскэ наукын болон тэрэнэй ажал-ябуулгашадай али тухай хүсэтэй байһыень мэдэхэ ехэхэн шалгалта, ехэхэн туршалга болоһон байха юм. Үхэр буунууд нарьехээ болёод, оромнай энхэ амгалан зохёохы ажалда дахяад ороһон мүнөө сагта бидэнэр советскэ наука хадаа энэ туршалгые нэрэтэй түрэтэйгөөр барижа гараа гэжэ хэлэжэ шадахабди.

Нүхэр Сталинаар зоригжуулагдаһан манай эрдэмтэн сэрэгэй байдал дээрэһээ табигдаһан түйлай шухала зорилгонуудые шиидхэхээр ажаллаһан байна. Тиин, эдэ зорилгонуудай эгээн түрүүшынхинь хадаа—обороной хэрэгтэ оронойнгоо ресурснуудые гульдхаха ябадал болоһон байха юм. Тиихэ үедэ научна экспедицинүүд болбол дайнай эхилхэ үедэ зүүн зүг тээшээ хэдэн зуугаадаараа нүүлгэгдэжэ байһан манай заводуудта хэрэгтэй түмэр, руда, марганец, нефть болон шулуун нүүрһэнэй шэнэ шэнэ запасуудые сусаршагүй зоригтойгоор бэдэржэ, Уралай, Сибириин ба Казахстанай үргэн ехэ тала дайдаар ябадаг байгаа. Эрдэмтэнэй творческо ухаан бодолынь шэнэ янзын буу зэбсэг, танк, самолёт, ехэ буунуудые зохёохо талаар хүдэлмэрилбэ, эрдэмтэн болбол артиллери, авиаци болон дайшалхы суднануудые байгуулхаар орёо бэрхэ тоо бодолгонуудые гаргажа, тэһэрхэ зүйлнүүдые бүтээн гаргаха шэнэ арга методые оложо байба. Мүн Улаан Армиин шархатаһан боецууд болон командирнуудые эдэгээхэ шэнэ аргануудые олоһон байха юм.

Манай Эхэ орондо агууехэ илалтын наран мандаба. Олонмиллион советскэ хүнүүд эрмэтэй шанга ажал хэжэ байна. Бидэнэр дайн сэрэгэй шархыень эдэгээжэ байнабди. Бидэнэр манай городууд, заводууд болон колхозуудые шэнээр бодхоожо, социалистическэ байгуулалтада туһалхын тулада шэнэ шэнэ байгаалиин баялигуудые бэдэрэн оложо байнабди. Энэ айхабтар ехэ хэмжээтэй ажал хүдэлмэридэ советскэ наукын ажал-ябуулгашад агууехэ ба хүндэтэ юумэ бүтээхэ байнал!

...Ехэ Кремлевскэ ордоной Георгиевскэ зал соо советскэ эрдэмтэнэй сугларaад байхадань, 19 часта нүхэд Сталин, Молотов, Калинин, Ворошилов, Каганович, Андреев, Микоян, Жданов, Берия, Маленков, Шверник, Вознесенский орожо ерэе. Нүхэр Сталин болон парти ба правительствын ударидагшадые хүндэлжэ, зал соо нэрьемэ оваци болоно. Уулзалганда хабаадагшад агууехэ вождь ба полководецые халуунаар амаршалжа хүл дээрээ бодоно, Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнда түүхэтэ габьяатай байһанайнь түлөө Эхэ оромнай мэнэ һаяхан нүхэр Сталинда эгээн дээдэ сэрэгэй нэрэзэргэ болохо—Советскэ Союзай Генералиссимус гэһэн нэрэзэргэ олгоһон ба хүндэтэ шагналаар тэмдэглэһэн байна. Халуунаар альга ташалган үни удаан замханагүй. Тэндэ байлсагшад агууехэ вождьтой уулзаһандаа айхабтар ехээр сэдьхэлдээ баясана, тэрэ вождиин нэрэ хадаа эрдэмтэн ба хүдэлмэришые, колхозник ба инженерые ажал хүдэлмэри хэхээр урма зоригыень бадаруулна, советскэ сэрэгшые баатаршалга гаргахаар уряална.

Зал дотор шэмээгүй болоо.

Нүхэр В. М. Молотов Академи наукын президент В. Л. Комаров болон Академиин Президиумэй членүүдые президиумэй стол тойрон һууринуудаа эзэлыт гэжэ урина.

Уулзалганда хабаадалсагшадаар халуун дулаанаар угтагдаһан академигүүд президиум тээшэ шэглэн ошоно.

Нүхэр **Молотов** тэндэ сугларагшад тээшэ хандажа богонихон үгэ хэлэбэ.

—Нүхэд академигүүд болон манай хүндэтэ айлшад! Энэ правительственна уулзалган хадаа Академи наукын һайндэрые хүндэлжэ, манай ороной эрдэмтэниие хүндэлжэ ба хариин гүрэнүүдһээ ерэһэн манай айлшад—наукын ажал-ябуулгануудые хүндэлжэ хэгдэһэн байна

Наука ба тэрэнэй ажал-ябуулгашадта Советскэ Союзай ямараар хандадаг байһаниинь түрүү наука болон тэрэнэй ажал-ябуулгашад тухай нүхэр Сталинай хэлэһэн элитэ үгэ соо яһала али тодоор хэлэгдэһэн байгаа. Тэрээн тухай таанар мэдэнэт.

Манай арад зоной ажаһуудалые үндэһөөрынь һайжаруулха хэрэгтэ болон тэдэнэй эрхэ ба ашаг туһыень хангаха хэрэгтэ советскэ засагай агууехэ амжалтанууд тухай советскэ хүнүүд яһала ехэ юумэ хэлэжэ шадаха байна, теэд бидэнэр хадаа манай общественные революционно ёһор шэнэдхэн байгуулха ябадал эрдэм наукын үндэһөөр, научна социализмын үндэһөөр хэгдэһэн ба хэлбэрилтэгүй бэелүүлэгдэжэшье байһанайнь ашаар эдэ амжалтануудые түйлаха аргатай байгаабди гэжэ ходоо һанажа мэдэжэ байнабди, тэрэ научна социализмын мүнөө сагай агууехэ түлөөлэгшэтынь Ленин ба Сталин болоно. **(Нэрьемэ альга ташалган боложо, оваци ороно. Барандаа хүл дээрээ бодоно).**

Наукын гол заршамуудай ёһоор ба тэрэниие тодорхой һалбаринуудта практика дээрэ хэрэглэжэ, наука болон техникые али бүхы юумэдэ хүгжөөхын тулада шадаал һаа таатай һайн услови байгуулхаар манай һанал бодол зорюулагданхай. Бидэнэр хадаа залуу научна кадрнуудые һурган бэлдэхэ ябадалые эгээн үргэнөөр эмхидхэхын тулада ба манай эсэгэ ороной наукые дэлхэйн наукатай ба тэрэнэй түйлалтануудтай нягта холбоотой болгохын тулада хэрэгтэй условиие шадаал һаа ехээр хангаха гэжэ оролдонобди.

Би хадаа манай эрдэмтэниие хүндэлжэ, манай алдарта Академиие хүндэлжэ, Академи Наукын Президиумые, тэрэнэй президент Владимир Леонтьевич Комаровые хүндэлжэ тост барихамни.

Нүхэр Молотовой түгэсхэлэй үгэнүүдые зал болбол нэрьемэ альга ташалгаар угтана. Нүхэр Сталин, парти ба правительствые ударидагшад хадаа В. Л. Комаров болон Академи Наукын Президиумэй членүүдэй гарыень барижа, халуунаар амаршална. Оркестрын баяр ёһололой ирагуу һайхан аялга дуулдана. Дэлхэйн наука болон общественные хүгжөөхэ ябадалда өөһэдынгөө ажалаар сэнгүй ехэ туһа нэмэри хэһэн габьяата советскэ эрдэмтэниие бүтэдөөрөө амаршална.

Хариин гүрэнүүдһээ ерэһэн айлшад—наукын ажал-ябуулгашадые хүндэлжэ барихые зүбшөөрыт,—гэжэ нүхэр Молотов хэлэнэ. Би хадаа манай эрдэмтэ айлшадай бэеын лагшан тайбан байхын түлөө, тэдэнэй саашадаа амжалта түйлахын түлөө, манай бүхы арадуудай ашаг туһада советскэ наука болон хариин гүрэнэй наукын хоорондо улам нягта барисаа байгуулагдахын түлөө удаахи тостые барихамни!

Зал соо альга ташалган болоно. Эндэ сугларагшад хадаа хилын саанахи наукын түлөөлэгшэдые халуун дулаанаар амаршална.

Нүхэр Молотов болбол Социалистическэ Ажалай Геройнууд—академигүүдые хүндэлжэ тост барихые дурадхана. Академигүүд Комаровай, Байковай, Бардинай, Бахын, Зелинскиин, Виноградовай, Лысенкын, Мещаниновай, Мусхелишвилиин, Обручевой, Орбелиин, Павловай, Прянишниковай, Фаворскиин, Бурденкын, Крыловой, Капицын, Богомольцын, Абрикосовой, Микулинай бэеын лагшан тайбан байха ба амжалта түйлахын түлөө!

—Таанарай бэеын лагшан тайбан байхын түлөө, нүхэдүүд!—гэжэ В. М. Молотов хэлэнэ.

Уулзалганда хабаадагшад гайхамшаг ехэ советскэ эрдэмтэниие хүндэлжэ халуунаар альгаа ташана, тэдэнэй хэһэн ажалайнь түлөө орон дотороо эгээн хүндэтэ нэрэзэргые Эхэ оромнай тэдэндэ олгожо үгэһэн байгаа.

Академик **Обручев** үгэ абана.

—Манай Академи Наукын мүнөө дүүрээд байһан һайндэрэй сесси дээрэ манай наука гээшэ, энээнэй урда тээ үнгэрһэн хоёрдохи зуун жэлтэй жэшээлхэ болоо һаа, һүүлэй 20 жэл соо али тухай ехэ амжалтануудые түйлаһан тухай бидэнэр бүгэдөөрөө дуулаһан байнабди,—гэжэ Обручев хэлэнэ.—Энэ угаа ехэ амжалтануудые түйлаһан ушарнай юуб гэхэдэ манай правительство хадаа эрдэм наукые, тиихэдэ болбосоронгы дэбжэлтэдэ туһа хэдэг, өөрынгөө арад зонדо, өөрынгөө Эсэгэ орондо туһа хэдэг түрүү наукые хүгжөөхэ ябадалые али болохоор урмашуулан ябуулһан байгаа

Нүхэр Молотов академик **Л. А. Орбелида** үгэ үгэнэ.

Нүхэдүүд! Академи Наукын үнгэрһэн сесси болбол манай правительствын зүгһөө наукада али тухай анхаралтайгаар ба оролдолготойгоор хандадаг байһанайнь үшөө нэгэ гэршэнь болохо байна. Советскэ наука тухай, энэ наукые зохёон байгуулха арга-боломжые хангаһанайнь түлөө эндэ сугларагшадай үмэнэһөө манай правительствода баясхалан хүргөө юм хадаа, энэ наукые саашадаашье хүгжөөхэ ба тэрэниие бүри дээдэ хэмжээдэ гаргажа дэбжүүлхэбди гэһэн уялга абанабди гэжэ хэлээ юм хадаа бултанайнгаа һанал бодолые элирхэйлэн хэлэхэ байнаб гэжэ һананаб. **(Үни удаан альга ташалган).**

Удаа тээнь Академи Наукын президент **В. Л. Комаров** үгэ хэлэбэ.

В. Л. Комаров болбол Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайн илалта түгэлдэрөөр дүүрээд байһан мүнөө сагта манай арад зон зохёохы ажал хэхэ, эрдэм наука, культура гэгээрэлые хүгжөөхэ хэрэгтэ орожо шадаха байна гэжэ хэлэнэ.

—Бидэнэр эндэ онсо хани һайн оршон байдалда хариин гүрэнүүдэй эрдэмтэнэй түлөөлэгшэдтэй хамта сугларaабди гэжэ академик Комаров хэлэнэ. Бүхы дэлхэйн академинүүдэй хоорондо ба бүхы дэлхэйн бумбэрсэг дээрэхи эрдэмтэнэй бултанайнь хоорондо бата бэхи холбоо барисаа байгуулхабди. суггаа хүдэлмэрилөөд байхадаа ганса-нэгээрээ түйлажа шадахагүй байһан тиимэ ехэ результадуудые түйлахабди гэжэ сохом найданабди.

Би хадаа Иосиф Виссарионовичын түлөө, Советскэ Союзай Генералиссимусай түлөө, манай вождь ба багшын түлөө, манай хани нүхэр Иосиф Виссарионовичын түлөө! Эхэ оронойнгоо түлөө, Сталинай түлөө тост барихые дурадханаб, юундэб гэхэдэ энэ хоёр гээшэ бэе бэеһээн һалгашагүй байнал!

Бүгэдөөрөө хүл дээрээ бодоод манай Эхэ орониие гайхамшаг ехэ илалтада хүргэһэн агууехэ Сталин—инаг вождь ба полководецые хүндэлжэ нэрьемэ оваци хэнэ.

Академик **Байков** үгэ абаба:

—Академи Наукын һайндэрэй сесси болбол уласхоорондын удхатай байһан советскэ наукын һайндэр, агууехэ баярай найр болобо гээшэ. Бидэнэй үзэжэ хаража байһан энэ түүхэтэ үдэрнүүдтэ манай Советскэ Союзай хүсэ шадал ба һүр һүлдэнь илангаяа али тодоор харагдаба. Тиимэ агууехэ амжалтануудай ушар шалтагааниинь юун бэ гэхэдэ Маркс, Энгельс, Ленин ба Сталин мэтын агууехэ ударидагшадтай байһан түрүү наука хадаа, манай гүрэнэй ажабайдал болон ажал-ябуулгын үндэһэ һууринь болоһон хадаа тиимэ байна гээшэ.

Академик Байков түрүү зэргын советскэ наукын түлөө, тэрэнэй сэсэглэн һалбархын түлөө тост барихые дурадхана.

Зал болбол энэ тостые үни удаан альга ташалгаар угтаба.

Удаа тээнь академик **В. П. Волгин** үгэ хэлэбэ.

—Энэ научна хүдэлмэри тушаа арга-боломжые хангаһан, тэрэ агууехэ хүсэнэй түлөө, алдарта һайхан илалтаар бүхы хүн түрэлтэндэ болбосоронгы хүгжэлтын арга-боломжо олгоһон тэрэ агууехэ хүсэнэй түлөө, манай шэн габьяата, манай инаг, түрэл Улаан Армиин түлөө мүнөө бокал бариха гэжэ һанаха байнаб **(нэрьемэ альга ташалганууд).** Агууехэ базтаршалгануудые гаргажа Эхэ ороноо алдаршуулһан манай шэн габьяата сэрэгшэдэй түлөө, манай армиин алдарта офицерскэ составай түлөө, тэрэнэй генералнуудай түлөө, агууехэ вождь ба полководецын түлөө, манай хүндэтэ ба инаг нүхэр Сталинай түлөө!

Иигэжэ хэлэхэдэнь, зал соо байгшад нэрьемэ овацияар угтана. Бүгэдөөрөө бодоно. Шэн габьяата Улаан Армиие хүндэлжэ, агууехэ Сталиниие хүндэлжэ «Ура» хашхаралдана.

Энээнэй һүүлээр, академик **А. А. Микулин** үгэ абана.

—Би хадаа шэнэ техникые зохёогшодой түлөө, һайрхагдаһан немецкэ техникые диилэжэ дараһан советскэ техникые зохёогшодой түлөө өөрынгөө бокалые барихамни,—гэжэ нүхэр Микулин хэлэнэ. Би хадаа энэ техникые хэрэглэжэ гитлеровскэ Германиие дараһан герой—боецүүдэй түлөө өөрынгөө бокалые барихамни!

Советскэ буу зэбсэгүүдые зохёогшодые хүндэлһэн, хүсэн түгэс техникые шудалжа дайсанаа дараһан сэрэгшэдые хүндэлһэн тостые зал бүхыдөө альга ташалгаар дэмжэн дүнгэлсэнэ.

Академик **И. П. Бардин** болбол һүүлэй үедэ үзэгдөөгүй ехээр өөдөө дэбжэһэн советскэ гүрэнэй хүсэ шадал тухай, Эсэгэ оронойнгоо ашаа туһада, арад зонойнгоо ашаа туһада ажалаа хэжэ байһан советскэ наукын ургалта тухай хэлэнэ. Манай гүрэнэй хүсэн түгэс болоһон ушарынь хадаа, тэрэниие алдарта большевистскэ парти хүтэлжэ байна гээшэ,—гэжэ нүхэр Бардин хэлэнэ. Агууехэ Сталин манай орониие илалтаһаа илалта тээшэ хүтэлжэ байһанайнь ашаар, бидэнэр дайн сэрэгэй бүхы туршалгануудые нэрэтэй түрэтэйгөөр тэсэжэ гараад, хүсэтэй муухай дайсаниие үнэһэн тобориг болгоһон байнабди. Манай парти ба правительство, манай Генералиссимус нүхэр Сталин мандаха болтогой!—гэжэ академик Бардин юрөөл табина.

Тэрэнэй түгэсхэлэй үгэнүүдые зал болбол айхабтар ехэ овацияар угтаба. Эндэ сугларагшад советскэ гүрэнэй ажалай ба сэрэгэй түүхэтэ илалтануудые хангаһан нүхэр Сталиниие, парти ба правительствын ударидагшадые халуунаар амаршална.

Удаа тээнь академик **Н. Д. Зелинский** болон мэдээжэ советскэ конструктор **В. Я. Климов** үгэ хэлэнэд.

Нүхэр Климов болбол марксистско-ленинскэ наукын агууехэ ударидагша, хүндэтэ Академик Иосиф Виссарионович Сталинай түлөө тост барихые дурадхана.

Тиихэдэнь бүхы зал хүл дээрээ бодожо түрэл Сталинаа халуунаар амаршална, тэрэнэй нэрэ алдарынь советскэ буу зэбсэгээ һайн һайхан илалтануудтай, социалистическэ байгуулалтын түүхэтэ түйлалтануудтай, манай наука ба культурын амжалтануудтай холбогдонхой байха юм.

—Нүхэдүүд! Хэсүү хүндэ условидо, дайн сэрэгэй хүндэ хүшэр сагта манай илалта түгэлдэр баатарлиг Улаан Армиие болон ажаүйлэдбэриие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, шухала хэрэгтэй түүхэй эдээр таһалдалгүй хангажа байһан, манай залуухан агробиологическа мичуринска эрдэм наукын бурьялан хүгжэхын үндэһэ һуури байһан ба байһааршье байһан тэдэ хүнүүдэй түлөө тост барихамни. би хадаа колхознигууд ба совхозуудай хүдэлмэришэдэй түлөө, Нарком Андрей Андреевич Андреев түрүүтэй Союзай наркомземэй системын агрономууд болон бусад бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй түлөө тост барихамни,—гэжэ академик **Т. Д. Лысенко** хэлэнэ. Би хадаа совхозуудай Нарком Павел Павлович Лобанов түрүүтэй совхозуудай Наркомадай агрономууд болон бусад хүдэлмэрилэгшэдэй түлөө тост барихамни. Би хадаа угаа шухала сэрэгэй бусад асуудалнуудай хажуугаар талхан тухай, манай колхозууд болон совхозуудые хүгжөөхэ тухай, манай агробиологическа наукануудые хүгжөөхэ тухай хэнһээшье үлүүгээр һанаагаа табижа, оролдожо байһан хүнэй түлөө тост барихамни, би хадаа Иосиф Виссарионович Сталинай бэеын лагшан тайбан байхын түлөө уухамни!—гээд нүхэр Лысенко нэрьемэ оваци соогуур үгэеэ дүүргэнэ.

Саашаа нүхэр **Молотов** хэлэнэ.

—Нүхэдүүд советскэ гүрэниие ударидагшадай дундаһаа эгээн үнинэй хүнэй түлөө, манай президент Михаил Иванович Калининай түлөө тост барихамни—гэбэ.

Иигэжэ хэлэхэдэнь, зал болбол үни удаан замхашагүй нэрьемэ альга ташалгаар ба «Ура» хашхаралгаар харюусана.

Нүхэр **М. И. Калинин** богонихон үгэ хэлэбэ:

—Нүхэдүүд! Научна хүдэлмэрилэгшэдэй Советскэ засагтай тон дүтэ барисаатай байһаниинь дэмы бэшэ. Иимэ дүтэ байһаниинь юрэ газаа талаһаан угаа һулаар харагдана гээшэ. Үнэндөө хадаа, тиимэ дүтэ барисаатай байһаниинь угаа шухала үндэһэ һууритай юм, тэрэ хадаа газаа тээһээнь хараһанда орходоо, һурагүй нягта барисаатай байна. Теэд иимэшье байха ёһотой. Манай гүрэн хадаа—социалистическэ гээшэ. Манай гүрэн соохи ажаүйлэдбэри гол үе түлэб, тэрэнэй ехэхэн хубинь, томо ажаүйлэдбэри хадаа,—гүрэнэй байна. Ушар иимэһээ, тэрэниие ухаан бодолтойгоор, ашагтай туһатайгаар, тусхайлан хэлэбэл, научнаар хүтэлбэрилхые эригдэнэ. Баһа хүдөө ажал тухайшье мүн лэ тиигэжэ хэлэхэ ушартай. Бидэнэр хадаа деревниие, тэрэнэй культура болбосоролые, тэндэхи хүнүүдые городской, культурна болгохо, ондоогоор хэлэхэдэ тэдэнэй культура ба ажаһуудалыень городской янзатай болгохо һанаатай байнабди. Теэд бидэнэр эдэ бүхы юумые наукагүйгөөр, эрхим дээдэ техникагүйгөөр хэжэ бүтээжэ шадаха байна аалди? Тиин эдэ бүхы юумые нүхэр Сталин, тэрэнэй тон дүтын туһалагшад ба илангаяа нүхэр Молотов түрүүтэй манай правительство хэжэ бүтээжэ байна гээшэ. Тиимэ хадань, би нүхэр Молотовой түлөө тост барихые дурадханаб! **(Нэрьемэ альга ташалганууд, «Ура» хашхаралган болоно).**

Нүхэр Молотов дүүргэлтын тост барижа үгэ хэлэнэ:

—Нүхэдүүд! Үдэшэлгын тостые советскэ эрдэмтэниие хүндэлжэ, хариин гүрэнэй наукын ажал-ябуулгашадые хүндэлжэ, манайхинай ба хариин гүрэнэй эрдэмтэнэй хоорондохи, манай Эсэгэ ороной ба бүхы дэлхэйн наукын хоорондохи эб найрамдалые хүндэлжэ баринт гэжэ дурадхахые зүбшөөрыт. Тэдэнэй бэеын лагшан тайбан байхын түлөө, тэдэнэй амжалта түйлахын түлөө энэ баярай найрта хабаадалсажа манай дунда байлсаһан айлшадай түлөө бария! Таанадай бэеын лагшан тайбан байхын түлөө! **(Нэрьемэ альга ташалганууд).**

* * *

Агууехэ вождь ба полководецтой, парти ба правительствын ударидагшадтай советскэ наукын ажал-ябуулгашадай, тэрэнэй эрхим түлөөлэгшэдэй золгоһон түүхэтэ уулзалган хадаа баяртай һайхан ба сэдьхэл хүдэлгэмэ байба. Манай орондо эрдэм наука гээшэ правительствын зүгһөө эсэгын оролдолгоор ба бүгэдэ арадай хүндэлэлөөр хүреэлэгдэнхэй. Манай орондо эрдэмтэнэй нэрэ гээшэ үзэгдөөгүй дээрэ хүртэр ургэгдэһэн байна. Манай орондо ажал ба наукын хүнүүдэй хоорондо эбдэршэгүй нэгэдэлтэй байһыень харанабди, тэдэнэр хадаа арад зондоо туһа хэхэ, Эсэгэ орондоо туһа хэхэ гэһэн гансал арюун һайхан зорилготой юм.

* * *

Уулзалган боложо байхада столициин эрхим артистнуудай хабаадалгатайгаар ехэхэн концерт болоһон байгаа. (ТАСС).

Багашуулай ленинскэ түмэр зам нээгдэбэ

Июниин 17 болбол Московско багашуулай баярай үдэр байгаа — багашуулай ленинскэ түмэр зам дахяад нээгдээ.

1930 ондо багашуулай байгуулһан энэ түмэр зам хүдэлмэрилжэ эхилээ һэн. Тэрэ хадаа хоёр станцитай, мастерскойтой, депотой юм. Дүй дүршэлтэ мэргэжэлтэнэй хүтэлбэри доро һурагшад станциин дежурнанууд, стрелочнигууд, кондукторнууд, машинистнууд болон тэндэ хүдэлмэрилнэ. Московско түмэрзамай узелай хүдэлмэрилэгшэдэй хэдэн зуун хүбүүд ба басагад һургуулиин техническэ кружогуудта орожо харгы замай орёо оньһон ажалые шудалжа байна. Һурагшад өөрынгөө харгы дээрэ практика хэнэ, тэдэнэрэй олонхинь һургуулиа дүүргэһэнэй һүүлээр харгы замай техникумууд болон институдуудта ородог ба түмэр зам дээрэ хүдэлмэрилхээ ошодог байна. Тус зам хадаа хоёр мянга шахуу машинистнууд, движенецүүд, вагоннигууд болон хэлхеэ-холбоошодые бэлэдхээ.

(ТАСС).

Берлиндэ. Город орохо зам дээрэ хи Франкфуртер-Аллее дээрэ Илалтын Арка байна.

Е. Халдейн фото (ТАСС-эй фотохронико).

Үhанай хаалта баригшадай митинг

Улан-Удэ городто уhа хааха дамба барилгын хүдэлмэри эхилhэнтэй дашарамдуулан тус дамбые баригшадай митинг үсэгэлдэр городой олон тооной ажалшадай хабаадалгатайгаар болобо.

Энэ митингые ажалшадай депутадуудай городской Соведэй Исполкомой түрүүлэгшэ нүхэр Корчагин нээбэ. Митинг дээрэ хэдэн зуун городой ажалшад хабаадалсажа, дамба бариха хүдэлмэриие эдибхитэйгээр эхилбэ.

Советскэ правительство болон манай большевистскэ парти болбол город болон тосхонуудые культурно-болбосон болгохо тушаа дайн сэрэгэй урда тээшье, мүн дайн сэрэг соогууршье ехэхэн анхаралаа табижа, энэ хэрэгтэ мүнгэн зөөри ехээр hомолдог байгаа. Мүнөө дайн сэрэг дүүрэө. Амгалан тайбан жаргалта байдал эхилээд байхада, бидэнэр городоо гоё hайхан болгохо тушаа бүхы хүсөө табиха үүргэтэйбди. Дамба барилгада городой бүхы ажалшад эдибхитэйгээр хабаадалсажа, энэ хүдэлмэриие республикын правительствын ба ВКП(б)-гэй обкомой тогтооhон болзор соо дүүргэхэ бээ гэжэ найданам,—гэжэ БМАССР-эй Совнаркомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Ершов митинг дээрэ үгэ хэлээ.

ВКП(б)-гэй городской комитедэй секретарь нүхэр Брауде, ажалшадай депутадуудай городской районой Соведэй Исполкомой түрүүлэгшэ нүхэр Майба, дамба барилгын начальник нүхэр Терентьев гэгшэд үгэнүүдые хэлэжэ, дамба барилгада хабаадалсахаар ерэhэн ажалшадые энэ ажахын ба политическэ удхашанартай хүдэлмэриие тогтоогдоhон болзор соо дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөе дэлгэрүүлжэ, стахановскаар ажаллахые уряалбад. Митингдэ хабаадалсагшад энэ дурадхалнуудые угаа хүндэтэйгөөр угтаад, ажалай үндэр бүтээсэнүүдые туйлажа дамба барилгын хүдэлмэриие эршэмтэйгээр ябуулха гэжэ шиидэбэд.

Дамба барилгын түрүүшын үдэртэ Городской районhоо 100 гаран хүн, Заводской районhоо 104 хүн, Железнодорожно районhоо 50 шахуу хүн, мүн Пригородно районой ажалшад хабаадалсаба.

БМАССР-эй Осоавиахимай Центральна Соведэй коллективэй хүдэлмэрилэгшэд өөрынгөө түрүүлэгшэ нүхэр Колмаковой хүтэлбэри доро хүдэлмэрилхэ зуураа үдэрэйнгөө даалгабариие холо үлүүлэн дүүргэө. Эндэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай инвалидууд нүхэд Головин, Бордин, Трифонов, комсомолецууд Дубреева, Матушкина, Букина гэгшэд даалгабарита нормоёо холо үлүүлэн дүүргэбэ. Тус коллективэйхид Бурмонторгын коллективэйхидые социалистическэ мүрысөөндэ уряалба.

Дамба баригшадай дунда социалистическэ мүрысөөнэй долгин түрүүшын үдэрhөө эхилжэ үргэнөөр дэлгэрнэ.

Заиграйнхидай зайлашагүй шухала зорилгонууд

ВКП(б)-гэй Заиграйн айкомой пленум дээрэ

ЗАИГРАЕВО. **(Телефоноор абтаба).** hаяхан, ВКП(б)-гэй айкомой пленум боложо, Партиин Центральна Комитедэй тогтоол ба ВКП(б)-гэй обкомой XIX пленумэй шиидхэбэриин ямараар дүүргэгдэжэ байhаниие шалгажа үзэбэ. Энэ асуудалаар партиин айкомой секретарь нүхэр Сафронов элидхэл хэбэ.

—ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолые болон партиин обкомой XIX пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлжэ, аймагай партийна организаци өөрынгөө хүдэлмэриие нилээдгүй hайжаруулжа шадаа. Мүнөө жэлдэ хабарай тарилгын хүдэлмэри нёдондонойхитой сасуулбал 20 хоног урда дүүргэгдээ. Малажал хүгжөөхэ талаар зарим нэгэн амжалтанууд туйлагдаа. «1 Мая», Ленинэй нэрэмжэтэ болон бусад хэдэн колхозууд малажал үсхэбэрилхэ гурэнэй түсэбые бүхы түрэлөөрынь үлүүлэн дүүргэхэhээ гадна, малай өрөөной кампаниие муу бэшээр үнгэргэжэ байна,—гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Гэбэшье, аймагай партийна организациин хүдэлмэридэ дутуу дунда зүйлнүүд яhала олон бии. Түбхын түрүүндэ, тарилгын хойноhоо харууhалга хэгдэнэгүй. Үбhэ-таряа хуряалгын машина зэмсэгүүд, илангаяа комбайнын заhабарилга хангалтагүй ябана. Мүн аймагай ой модоной ажаүйлэдбэриин предприятинуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй ой модоной ажаүйлэдбэриие механизировалха тушаа шиидхэбэриие дүүргээгүй дээрэhээнь модо бэлэдхэхэ түсэбөө холо дүүргээгүй байха юм.

Нютагай ажаүйлэдбэриин предприятинуудай хүдэлмэри тон hула. Үргэн ниитын хэрэглэлэй эд товар гаргаха түсэбөө hараhаа hара бүридэ дүүргэнэгүй. Тэрэшэлэн партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэри дээрэ ехэхэн дутуу дунда зүйлнүүд бии. Олонхи партийна эхин организацинууд өөhэдынгөө болон дээдэ партийна органуудай шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые шалгадаггүй байна. Жэшээнь, Старо-Брянска сельсоведэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парторганизаци хабарай тарилгын түсэбые дүүргэхэ тушаа юушье хээгүй байшоо. Тиимэhээ тус колхоз тарилгынгаа түсэбые таhалдуулба.

Пленум дээрэ 21 хүн үгэ хэлэжэ, хүдэлмэридэхи дутуу дунда зүйлнүүдээ шүүмжэлэлгээр элирүүлбэ.

Пленум болбол зүбшэн хэлсэhэн асуудалаараа дэлгэрэнгы шиидхэбэри баталан абаба.

Манай бэшэгшэд бэшэнэ

Дайнай болоhон газарнуудаар

Би болбол өөрынгөө частиин дэргэдэ хэлхөө-холбооной офицерэй тушаалда байhан дээрэhээ фронтын, военсоведэй штабууд болон бусад частьнуудта шухала бэшэгүүдые дамжуулжа, Зүүн Пруссиин олон городуудаар ябааб. Хүнгэн машина болон хоёр автоматчидууд саг үргэлжэ намтай хамта ябалсаа.

Амгалан тайбан байдалай бусажа ерээд байхада, зунай гоё hайхан сагта машинаар холо ябахада тон ехэ аятай зохид байна. Улан-Удэ, Хори ба Яруунын хоорондо колхозуудай машинануудай олоороо гүйлдэжэ байдагынь, тэрэшэлэн түрэл нютагай байдал хододоо hанаандам hайханаар ороно...

Нэгэ үглөөгүүр намайе оперативна таhагта дуудаад, яаралтай бэшэг барюулжа, тэдэ частьнуудай байhан газарнуудые карта дээрэ заажа үгэбэ. Топиау, Кенигсберг, Инстенбург городуудта ошохо байбаб. Эдэ минии таниха городууд юм. Эдэ городуудые эзэлэн абахада хабаадалсаhан хадаа, мүнөө ошожо хараха гээшэ тон hонин шэнги байгаа hэн.

Мүн нэрлэгдэгшэ городуудые карта дээрэ харахадаа тэдэнэй диилдэжэ байhаниинь, хаана ямар гэртэ, ямар булан үйлсэдэ ороод буудалдажа байhымни баhал эли тодоор hанагдана.

Дайн байлдаануудые хэжэ ябаhан харгыгаараа даалгабари дүүргэхөөр гарабаб. Машинамнай түргэнөөр ябана, мүнөөхи хоёр хүбүүдни дуу дуулаhаар. Манайхин лагерьнуудайнгаа дэргэдэ занятии хэжэ байхань үргэлжэ үзэгдэнэ. Дайнай үедэ энэ харгыгаар түргэнөөр ябаха арга байдаггүй hэн. Бомбо болон снарядуудай тэhэрхэдэ ехэ олон нүхэн болоhон юм. Мүнөө бүгэдэ заhагдаhан байна. Алуулhан немецүүд, тэдэнэй хяа hамна сохигдоhон техникэ обоо онди хэбтэгшэ бэлэй. Мүнөө бүримүhэн сэбэрлэгдэhэн байба. Харгын захаар плаката, лозунг, портредүүд үргэлжэ байна.

Топиау городой урдахи үргэн гол дээрэ хүүргын байхадань немецүүд зугадахадаа hандаргаhан юм. Энээнэй орондо манайхинай шэнээр бариhан хүүргэ харагдана. Машинаа байлгажа, тэрэниие харабабди. Иимэ богонихон саг соо яагаа hайн хүүргэ баряа гээшэб! Гансал энэ бэшэ, манайхинай бариhан иимэ хүүргэнүүд тон олон бии.

Кенигсберг город хүрэбэбди. Энэ городой hаяхан эзэлэн абтаад байхада, тэрэниие заhабарилха, сэбэрлэхэ, арилгахын түлөө хэдэн жэл хэрэгтэй гэжэ hанаа бэлэйб. Теэд мүнөө минии ерэхэдэ үйлсэнүүдынь бүгэдөөрөө сэбэрлэгдэhэн, электричество болон уhанай каналнууд заhабарилагдаhан, эрхим эмхи гурим тогтоошоhон байба. Саг үргэлжэ манай кино табигдана. Дайнай ябуулгын үедэ зугадан арилhанаа бусажа ерэhэн немецүүд байра байдалаар хангагданхай. Тэндэхи зон манайхинай тэдэнэртэ табиhан анхарал ба тогтооhон журам хүндэлэн харадаг болонхой.

Ц. НОМТОЕВ.

Зүүн Пруссi.

„Улан-Эрхирик" колхоздо

Заиграйн энэ колхозой гэшүүд барэндаа шахуу огородно культурануудай талмай дээрэ гаража буртаг үбhэ түүбэрилжэ байнад. Хартаабха таригдаhан поли талмай дээрэхи буртаг үбhэ түүбэрилэгдэжэ дүүрэхэ шахуу болоо. Энэ хүдэлмэридэ ябадаг бригадынхид бригадир нүхэр Н. Раднаевай шадамар бэрхэ хүтэлбэри доро өөhэдынгөө ажал хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэжэ шадаhанайнгаа ашаар прополкын хүдэлмэриие саг болзор соонь дүүргэжэ шадаа.

Огородно бригадын бригадир нүхэр Н. Цыдыпов, тарян ажалай бригадын бригадир Ш. Норбоев гэгшэд өөhэд хоорондоо мүрысэхэ зуураа буртаг үбhэ түүхэ хүдэлмэреэ муу бэшээр ябуулна.

Б. СОНДУЕВ.

Селькор Цэбэн Цыренов

hаяхан манай редакцида дүшөөд наhанай даруу зантай хүн орожо ерээ. Урдань уулзажа ушараагүйшье hаа, ураг түрэл хүнүүд шэнгеэр хөөрэлдэбэбди. Манай хүдөө бэшэгшэ Цэбэн Цыренов Бичурын баян талаhаа зорижо ерэhэн хэрэгээ хэлэжэ, бидэниие hонирхуулба.

Цэбэн Цыренов Бодонгууд нютагта hуудаг юм. Энэ нютаг хүн зоной хараhаар байтар хүгжэн үргэжэл байна. Илангаяа илалтаар түгэсэhэн дайн сэрэгэй үедэ Бодонгуудай колхознигууд ехэ юумэ хээ гээшэ. Тэрэ бүгэдэ тухай манай селькор Цыренов магтажашье, шүүмжэлжэшье бэшэжэ байгша hэн. «Үнэнэй» хуудаhануудые ираад үзэбэл олон бэшэгүүдыень олохо байхат.

Мүнөө селькор Цыреновнай эрхим малшадай опыт тухай бүхы аймаг нютагуудта дуулгахаяа ерээ. Цыреновай түрэл колхоз урда жэлнүүдтэ үбhэ тэжээлээр дутажа, шарга hолоомоор сараа андалдажа ондо ородог hэн. Иимэ байдал харахадаа Цыренов колхозник шэхэеэ бүтүүлжэ ябадаггүй, харин суглаа юумэн дээрэ шухала арга хэмжээнүүдые дурадхажа оролдожо байгаа. Энээн тухай аймагай газетэдэ, «Үнэндэ» бэшэжэ байгша бэлэй. Бүхы колхознигуудай оролдолгын ашаар тэрэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз мүнөө аймаг соогоо түрүүлжэ ябадаг болоо. Адуу мал үсхэбэрилхэ энэ жэлэй түсэб мүнөө үлүүлэн дүүргээд байна гэбэл: эбэртэ бодо малаар—120 процент, хони ямаадаар—120 процент, адуу моридоор—103 процент. Иимэ ехэ амжалта хайшан гэжэ туйлагдаhан тухайнь бэшэжэ, ондоо нютагуудай малшадта дамжуулан хэлэхээ манай энэ селькор Бичураhаа нааша ерэhэн байгаа. «Колхозно фүрэг малаа хүгжүүлхын түлөө» гэжэ статьянь манай газетын майн 30-ай номерто гараhан байна. Цыренов болбол шударгуу шанга ажалай дүй дүршэл дамжуулхын түлөө саг үргэлжэ оролдон бэшэжэ байдаг хүдөө бэшэгшэ—селькор мүн.

Иимэ эдибхитэй селькорнууд Бичурын аймагай бусад нютагуудташье, мүн баhа Баргажан Хоридошье, Хэжэнгэ Сэлэнгэдэшье, Яруна Түнхэндэшье яhала олон байха. Тэдэнэр мүнөө артель колхозой ажал хүдэлмэри тухай, ажаhуудал тухайнь алгадгүй бэшэжэ байна.

Хүн зоной хүсэ зориг, hайн муу тухайнь ходо бэшэжэ, хүгжэлтын хэрэгтэ ашатай туhа хүргэжэ байhан селькорнууд улам олон боложо байг лэ!

Хэблэлэй шэнжэлэл

Өөрөө сагаа алдаhан газетэ

(„Закаменская Правда"—ВКП(б)-гэй Закаменай айкомой ба аймгүйсэдкомой орган)

Тус газетэ болбол байгша оной июниин 14-эй № 21(921) хуудаhандаа «Үбhэхуряалгада бэлэдхэхэ сагые алдажа болохогүй» гэhэн гаршагтай түрүү бэшэг соогоо иигэжэ бэшэбэ: «Аймагай олонхи колхозууд нёдондо жэлдэ ургажа байhан малдаа бата бэхи үбhэ тэжээлэй база байгуулжа шадаагүй дээрэhээнь, үнгэрэгшэ үбэл-хабарай үедэ адуу малаа ехэхэн гээлтэ хоролтодо оруулhан юм. Энэ алдуу эндүүгээ мүнөө жэлдэ дабтангүйгөөр үбhэхуряалгада саг болзор соонь бэлэдхэхэ ёhотойбди».

«Хүдөө ажалай машина зэмсэг, аса тармуур, алха дүшэ, хомут тоног хэрзэргээр заhабарилагдажа байhан тухай АЗО-гэй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд юушье мэдэхэгүй, гартаа нэгэшье тоо баримтагүй хооhон hуужа байна. Энэ байдал хадаа аймагай газарай таhаг ба тэрэнэй зоотехнигүүдэй манай аймагай гол ажалынь малажал гэжэ мартажархиhаниие харуулна гээшэ»,—гэжэ газетэ саашадаа бэшэнэ.

Хэнэйшье мэдэhээр Закаменай аймагай бүхы колхозууд хабарай тарилгые үни дүүргээд, тарилгын хойноhоо харууhалха хүдэлмэриие, пар хахалалгые муу бэшээр дүүргэжэ байха юм. Тиимэhээ тэндэхи колхозууд үбhэхуряалгада бэлэдхэхэ хүдэлмэриие саг болзор соонь хэхэ бүхы аргаболомжотой байhаниинь элитэ. Теэд, энэ аргаболомжоёо гансахан аймагай колхозууд бэшэ, тэрэ тоодо «Закаменская Правда» газетэ, тэрэнэй хүдэлмэрилэгшэд эдэлжэ шадаагүй гэжэ тобшолол хэхэдэ зааханшье алдуу эндүү болохогүй гээшэ. Юундэб гэхэдэ, тэрэ газетэ болбол энэ тунхаглагдаhан түрүү бэшэгhээн урда тээшье, мүн хойдо тээшье үбhэхуряалгада бэлэдхэхэ тушаа нэгэшье корреспонденци тунхаглаагүй байшоо.

Иимэ болохолоороо, «Закаменская правда» газетэ (редакторайнь уялгые дүүргэгшэ нүхэр В. М. Баторов) болбол ВКП(б)-гэй обкомой XIX пленумэй шиидхэбэриие хангалтагүйгөөр дүүргэхэhээ гадна, малажалдаа бата бэхи үбhэ тэжээлэй база байгуулха тушаа колхозно таряашадые эмхидхэжэ, аймагайнгаа партийна организацида горьтой туhаламжа үзүүлээгүй байhанииень эли тодоор харуулна.

Гэхэ зуура, «Улаан Далахай», Молотовой, Кагановичын, Ленинэй нэрэмжэтэ болон бусад хэдэн колхозууд малажал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые холо үлүүлэн дүүргэхэ зуураа үбhэхуряалгада бэлэдхэхэ хүдэлмэриие муу бэшээр дүүргэжэ байха юм. Эдэ колхозуудай үбhэхуряалгада бэлэдхэхэ талаар туйлаhан түрүү дүй дүршэлнүүдые «Закаменская правда» газетэ өөрынгөө хуудаhанда саг болзор соонь тунхаглажа, үбhэхуряалгада бэлэдхэхэ хүдэлмэреэр гээгдэнги колхозуудые умтажа байhан нойрhоонь hэрүүлэнгүй, нюдэ балай шэхэ дүлеэ hуужа байхань угаа гайхалтай.

«Цакирай сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой МТФ-гэй гүүртын бригадир коммунист нүхэр Цыбик Дугаров болбол даалгагдажа үгтэhэн 45 үнеэдhээн 49 тугал түрүүлжэ абаад, нэгэшье гээлтэ хоролтогүйгөөр ондо оруулба. Нүхэр Дугаров хадаа малдаа үбhэ тэжээл, дулаан байра хангаба» гэжэ «Коммунист түрүү үүргээ дүүргэнэ» гэhэн гаршагтай корреспонденци соогоо тус газетэ бэшэнэ. № 4 (904). Энэ бэшэгhээ мэдэхэдэ аймагай зарим түрүү фермэ болон гүүртнүүд үбhэхуряалгада муу бэшээр бэлэдхэжэ байна. Теэд, эдэнэрэй түрүү дүй дүршэлнүүдые согсолhон түрүү бэшэг гү, али нэгэ хоёр түрүүшүүлэй выступлениие тус газетын тунхаглаа hаань, тэрэнь аймагай колхозуудта ехэхэн туhа хүргэхэ байгаа бэлэй.

Мүнөө республикын түрүү колхозуудаар үбhэхуряалгын хүдэлмэри hаяар эхилхэнь. Түрүүшын ээлжээндэ силос даралга хаа-хаанагүй, эхилээ. Энээндэ герасимовска звенонуудай гэшүүд хамсыгаа шуужа ороод, үдэрэйнгөө нормонуудые үлүүлэн дүүргэжэ, ургажа байhан малдаа үбhэ тэжээлэй база элбэг дэлбэгээр байгуулжа эхилээ.

Закаменай аймаг малажалтай аймагуудай нэгэн болохошье hаа, үбhэхуряалгада бэлэдхэхэ хүдэлмэриие тон хангалтагүйгөөр ябуулжа байхань саашадаа тэсэхын аргагүй. Тэндэхи партийна болон газартаряалангай органууд, тэрэшэлэн «Закаменская правда» газетэ аймагайнгаа колхозуудта ВКП(б)-гэй обкомой XIX пленумэй шиидхэбэриие баhа дахин ойлгуулжа үгөөд, тэдэнэрые үбhэхуряаха хүдэлмэриие хаhа саг соонь үнгэргэхын тулада энэ гэhээр эмхидхэхэ үүргэтэй болоно.

Тэрээнhээ гадна, олонхи колхозуудаар мартагдан орхигдоhон герасимовска звенонуудые hэргээн бодхожо, тэрэ звенонуудые шадамар бэрхэ, түрүү дүй дүршэлтэй колхознигуудаар бүхэжүүлхэ тушаа ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри үдэр бүри ябуулха ёhотой.

Колхозуудые үбhэхуряалгада бэлэдхэхэ сагые гээжэ болохогүй гэжэ уряалбашье hаа, тэрэ сагаа өөрөө гээhэн газетын хүдэлмэриие ВКП(б)-гэй айком болбол үндэhөөрынь шэнэдхэн табиха бэзэ гэжэ сохом найдагдана.

„Тиимэл байха"

Тэатр

Республиканска ород драмын театр нээгдэбэ

Советскэ Союзай арад зон болбол Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайн хэхэдээ эрэлхэг баатар зориг хүсые бүхы дэлхэйн үмэнэ харуулhан байна. Хүндэ хүшэр ба гэтээн нангин шалгалтын хүсэ зоригые хүшэгөө нээжэ хүн зондо харуулха гээшэ манай театрнуудай маша харюусалгатай ба хүндэтэй зорилго мүн. Энэ зорилгые бэелүүлхын түлэ уранзохёолшод, драматургнууд, артистнууд нилээд юумэ хэhэн ба хэжэшье байна.

«Тиимэл байха» гэжэ Константин Симоновэй зохёол хадаа хорото дайсанда эсэргүү дайнда советскэ арадай гаргаhан героизмые харуулhан байна. Шэнээр нээгдэhэн республиканска ород драмын театр хадаа энэ пьесэ табижа, өөрынгөө сезон нээбэ.

Энэ пьесын гол геройнь полковник Савельев болоно. Немецко-фашистска булимтарагшад мэхэтэ муухайгаар манай орондо добтолжо, амгалан тайбан ажабайдалыемнай эбдэhэниинь хэн мартаха гээшэб! Тэдэ алууршадай гарhаа боложо, Савельевэй гэр бүлынхин дайн сэрэгэй эхилхэ багта алуулhан байгаа. Тиигээд инженер Савельев эдэ алууршадhаа уhөө хорёо абаха гэжэ өөрынгөө дураар фронт мордоод, эрэлхэг зоримгойгоор тэмсэhэн байха юм. Тиин дүрбэн жэл шахуу дайнда ябаад гэртээ бусажа ерэхэдэнь, алдарта архитектор Воронцов айл боложо hууhан гэртэнь нүүжэ ороhон байба. Воронцовой бүлынхин полковник Савельев болоод тэрэнэй хани нүхэдыень аха дүүhээн дутуугүйгөөр, тон хүндэтэйгөөр угтажа абаhан байна. Фронтовик Савельев Воронцовойдо долоо хоноходоо тэрэнэй басаган Олитой танилсаба. Полковник Савельев Оля басагантай ушаран ханилха гэжэ хэтын жаргалда найданам гээд фронтдо мордоо hэн. Тиихэдэнь студентка Оля «тимэл байха» гэжэ хэлээд үлэhэн юм.

Киргизскэ ССР-эй габьяата артист Я. Уринов полковник Савельевэй ролиие хаража hууhан хүнэй этигэжэ найдахаар, тон шадамар бэрхээр наадана. Полковнигой дүүгай hуужа байхадаа дотороо, сэдьхэлдээ юу hанажа байhаниинь таажа ойлгохоор, амаралтада ошохо гэhэн саарhанайнгаа таhархай хэhэгые халад, тэсэн ядажа байхадаа гү, али архитектор Синицындэ юумэ хэлэжэ байхадаа юун ехэ этигэлтэйгээр нааданаб даа.

Гэр бүлэнэрөө алдаха, дайн сэрэгэй дошхон шэрүүниие үзэхэ гээшэ хэды хүндэ бэрхэ байбашье hаань, советскэ хүн хэды тэсэмгэй, хэды зоримгой, илаха ябадалдаа хэды ехэ найданги байhаниинь артист Я. Уринов эрхимээр харуулна.

Майор Анна Греч—мүнөө үеын героическа сэсэн эхэнэр мүн. Энэ ролиие Киргизскэ ССР-эй габьяата артистка А. Яковлева яhала hайнаар наадаба. Греч ба Савельев хоёр инаглан дурлалсаhан бэшэ, харин фронтовой хани нүхэдүүд гэжэ ойлгохоор уран бэрхээр нааданад.

Киргизскэ ССР-эй габьяата артист В. Сорокин болбол ургэн уужам, гунзэгы хурдан ухаа бодолтой эрдэмтэ, архитектурын академик Воронцовой образ харуулжа шадаба.

Артистнууд Ростова (Воронцовой эгэшэ), Кобелев (Иванов), Воробьевский (Чижов), Васильев (Синицын), Баранова (Надя), Герасимова (Ваня), Аникин (Вася) гэгшэд доро дороо мүн лэ hайнаар наадажа, спектаклиин үүргые дүүргэлсээ.

Оля басаганай ролиие артистка Кумагорскаягай наадаhан тухай нэгэ хэдэн үгэ хэлэхэ хэрэгтэй. Ролиингоо удха түрүүшээр оложо шадаагүйшье hаа, hүүл тээш образтоо орожо бараг hайн наадаба. Гэбэшье энэ Олиин аяг зангыень, үзэл мэдэрэлыень артистка Кумагорская дүүрэн харуулжа шадаагүй.

Республиканска ород драмын театрай коллективэй харуулжа эхилhэн «Тиимэл байха» гэжэ зүжэгые манай эндэхи зон ехэ баяртайгаар угтаба.

Д. ЛИНХОБОЕВ.

ХИЛЫН СААНА

Французска компартиин съезд дүүрэбэ

ПАРИЖ, июлиин 1. (ТАСС). Үсэгэлдэр үдэшэ Французска компартиин 10-дахи съезд өөрынгөө хүдэлмэри дүүргэбэ. Съездын дүүрэхын урда тээ Морис Торез гэгшэ дүүргэлтын үгэ хэлэбэ. Марсель Кашенай хүтэлбэри доро дүүргэлтын заседани дээрэ тус съезд Алжир, Итали болон Бельгиин компартинуудай делегадуудые амаршалба.

Испаниин коммунистическэ партиин үмэнэhөө Долорес Ибаррури гэгшэ амаршалгын үгэ хэлээ.

Морис Торездэ фран-тирерүүдэй болон французска партизануудай делегациин дайшалхы туг бэрюулhанай ба олон тоото хүдэлмэришэд ба таряашадай делегацинуудай бүлэгүүдые партиин хүтэлбэрилэгшэдтэ асаржа үгэhэнэй hүүлээр тус съездын хүдэлмэриин зарим асуудалнуудаар резолюцинуудые бэлэдхэхын түлөө байгуулагдаhан комиссиин элидхэлые съезд шагнажа тэрээниие батална.

НЕМЕЦКЭ ГЕНЕРАЛ КЕЙНЦЕЛЬ ГЭГШЭ БЭЕЭ ХОРЛОЖО АЛАБА

ЛОНДОН, июлиин 1. (ТАСС). Германиин капитуляци хэхэ тухай хэлсээнүүдые фельдмаршал Монтгомеритэй хэжэ эхилhэн түрүүшын германска ахалагша офицер ба генерал Буш гэгшын штабай начальник байhан немецкэ генерал Кейнцель гэгшэ бэеэ хорложо алаба гэжэ 21-дэхи армейскэ бүлэгэй штабай дэргэдэ байhан Рейтер агентствын корреспондент дамжуулна.

ФИНЛЯНДИИН ГЕНЕРАЛЬНА ШТАБАЙ ТАГНУУЛАЙ ТАhАГ УСАДХАГДАБА

ХЕЛЬСИНКИ, июлиин 1. (ТАСС). Финляндиин правительствын июниин 30-ай тогтоолоор, Финляндиин генеральна штабай тагнуулай таhаг бүримүhэн усадхагдаба гэжэ хуулита ёhoop мэдээсэгдэнэ.

ФИНСКЭ ГЛАВНОКОМАНДАЛАГША ГЕЙНРИКС ГЭГШЭ ТУШААЛhААН ГАРАБА

ХЕЛЬСИНКИ, июлиин 1. (ТАСС). Генерал Аксель Эрик Гейнрикс гэгшэ Финляндиин бүхы зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главнокомандалагшын тушаалhаа гаража ошобо. Финляндиин президент фельдмаршал Маннергейм болбол тушаалhаа гарахынь гэхэдэнь зүбшөөрэбэ.

ЭМИЛЬ ГАХА ҮХЭБЭ

ПРАГА, июлиин 1. (ТАСС). Чехословакиие немецүүдэй эзэмдээд байхада Богемия ба Моравия протекторадай марионеточно «президент» байhан Эмиль Гаха гэгшэ Прага городто арестовалагдаад байhанаа июниин 30-да үхэбэ гэжэ Пражска радио мэдээсэнэ.

Харюусалгата редактор **Ц. Г. ГАЛСАНОВ.**

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ, Үнэн) ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. ответ. редактора—7-89, ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышленности—7-89, сельского хозяйства—6-03, писем и переводов—6-03 (2 зв.); об'явлений—2-64 (2 зв.).

Ѳ—00390. Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР. Тираж 5.500.